

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 601/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Bauer, s. r. o., Dénešova 19, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Richard Bauer, proti postupu Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. 45Tp/2/2023 a jeho výzve č. k. K2-45Tp 2/2023 z 22. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 28. septembra 2023 a doplnenou 19. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Košice (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 45Tp/2/2023 a jeho výzvou č. k. K2-45Tp 2/2023 z 22. septembra 2023. Navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd prikázal mestskému súdu neodkladne ho prepustiť z väzby na slobodu a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice ČVS: ORP-806/X-VYS-KE-2023 z 31. mája 2023 trestne stíhaný pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a ods. 2 písm. b) Trestného zákona.

3. Mestský súd uznesením č. k. 45Tp/2/2023-17 zo 4. júna 2023 vzal v predmetnej trestnej veci sťažovateľa do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a zároveň rozhodol, že jeho väzbu nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sťažnosť sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu

uznesením č. k. 7Tpo/30/2023 z 22. júna 2023 zamietol a jeho písomný sľub ako náhradu za väzbu neprijal.

4. O následnej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu mestský súd rozhodol uznesením č. k. 45Tp/2/2023 z 9. augusta 2023, ktorým ju zamietol a ponúknutú peňažnú záruku matky sťažovateľa ani ním navrhované nadradenie väzby dohľadom probačného a mediáčného úradníka neprijal. Krajský súd sťažnosť proti tomuto rozhodnutiu mestského súdu uznesením č. k. 7Tpo/44/2023-174 z 28. augusta 2023 zamietol.

5. Žiadosťou z 12. septembra 2023 sa sťažovateľ opäť domáhal svojho prepustenia z väzby na slobodu, ktorú odôvodnil nečinnosťou orgánov činných v trestnom konaní od 17. augusta 2023 do 12. septembra 2023 v jeho trestnej veci, t. j. že tieto orgány nepostupujú v jeho väzobnej veci prednostne a urýchlene v zmysle požiadavky § 2 ods. 6 Trestného poriadku. Súčasne k svojej žiadosti pripojil písomný sľub ako návrh na nahradenie väzby.

6. Mestský súd na podanú žiadosť reagoval listom č. k. K2-45Tp 2/2023 z 22. septembra 2023 označeným ako „Výzva“, ktorým sťažovateľa upovedomil, že o jeho žiadosti konať nebude vzhľadom na skutočnosť, že jeho predošlá žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu bola krajským súdom právoplatne zamietnutá 28. augusta 2023 a v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku ak sa žiadosť o prepustenie z väzby zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť.

7. Uvedený postup mestského súdu sťažovateľ napadol podaním z 27. septembra 2023 adresovaným tomuto súdu, v ktorom trval na bezodkladnom prerokovaní jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, pretože inými dôvodmi, pre ktoré žiadal o svoje prepustenie z väzby pred uplynutím tridsiatich dní, bol pripojený písomný sľub ako náhrada za väzbu a pretrvávajúce prieťahy vo vyšetrovaní. Súdu prvého stupňa zároveň vytkol jeho nečinnosť.

8. K rukám predsedu mestského súdu a prostredníctvom mestského súdu aj krajskému súdu (podľa § 55 Trestného poriadku) sťažovateľ podal samostatné „sťažnosti“ rovnako z 27. septembra 2023, ktorými žiadal o „*prešetrenie nečinnosti, prieťahov a porušenie práv obvineného vzniknutých pri konaní o väzbe obvineného v súvislosti s ním podanou Žiadosťou o prepustenie z väzby zo dňa 12. 9. 2023*“.

9. Z doplnenia ústavnej sťažnosti vyplýva, že o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu mestský súd napriek predchádzajúcemu upovedomeniu z 22. septembra 2023, že o tejto konať nebude, rozhodol uznesením z 12. októbra 2023 tak, že ju zamietol. O sťažnosť proti tomuto prvostupňovému uzneseniu krajský súd rozhodol uznesením č. k. 7Tpo/55/2023 z 18. októbra 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Proti napadnutému upovedomeniu z 22. septembra 2023, ako aj postupu mestského súdu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, pretože ich považuje za svojvoľné, nezákonné, arbitrárne a v rozpore s jeho právom na osobnú slobodu, právom na prioritné vybavovanie väzobných vecí a právom na periodický prieskum obmedzenia osobnej slobody zo strany všeobecných súdov. Sťažovateľovi postupom a upovedomením mestského súdu

bolo podľa jeho názoru bránené, aby opodstatnenosť, dôvodnosť ďalšieho trvania väzby a dôvody väzby boli podrobené pravidelnej súdnej kontrole nezávislým súdom, ktorý má nielen právo, ale aj povinnosť preskúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho, so zreteľom na prezumpciu neviny, výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť tieto okolnosti v rozhodnutí o väzbe.

11. Žiadosťou o prepustenie z väzby na slobodu sa sťažovateľ domáhal preskúmania obmedzenia jeho osobnej slobody z dôvodov, že od 17. augusta 2023 ku dňu podania žiadosti neboli vykonávané žiadne úkony vo vyšetrovaní, ktoré teda samy osebe minimálne od 28. augusta 2023 do 12. septembra 2023 boli práve tým iným dôvodom v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku. Ďalším samostatným iným dôvodom bolo pripojenie písomného sľubu k žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ktorý takisto nebol predmetom konania v konaní o väzbe skončeného 28. augusta 2023.

12. Ak orgány činné v trestnom konaní vôbec nekonajú v jeho väzobnej trestnej veci a väzobné súdy vrátane mestského súdu nad tým dlhodobo „zatvárajú oči“, sťažovateľ to vníma ako flagrantné porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu. V takom prípade je možné uvažovať aj o pominutí dôvodu na ďalšie trvanie väzby v zmysle § 79 ods. 1 Trestného poriadku, pretože nie je zrejmé, prečo by mal znášať výkon väzby, ak sa nevykonáva reálne vyšetrovanie.

13. Sťažovateľ považuje takýto postup a rozhodovanie mestského súdu, a to aj vzhľadom na systematické, dlhodobé a zámerné porušovanie jeho práv v jeho väzobnej trestnej veci, za súčasnej absolútnej nečinnosti orgánov činných v trestnom konaní vo vyšetrovaní trvajúcej 43 dní za hrubo rozporné s ním namietanými právami, preto podal krajskému súdu 27. septembra 2023 sťažnosť pre nečinnosť mestského súdu, sťažnosť na postup sudcu pre prípravné konanie predsedovi mestského súdu, a tiež samostatne podanie k výzve mestského súdu vo väzobnom konaní.

14. Mestský súd podľa názoru sťažovateľa namiesto toho, aby o jeho žiadosti z 12. septembra 2023 konal prednostne a urýchlene (podľa presvedčenia sťažovateľa v lehote 4 až 7 dní), sa ňou nebude zaoberať vôbec. Takýto postup hraničí s „*denegatio iustitiae*“ vo väzobnom konaní a robí iluzórnymi a akademickými ním označené základné práva zaručené mu ústavou a dohovorom.

15. Takýmto postupom mestského súdu dochádza k zbytočnému predlžovaniu väzby sťažovateľa a je podľa neho zrejmé, že kým sa žiadosť o prepustenie z väzby z 12. septembra 2023 prejedná spolu so sťažnosťou na krajskom súde ako súde sťažnostnom a kým bude doručené sťažnostné rozhodnutie jeho osobe, neprimerane sa opäť predĺži doba chránená jeho právom podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

16. Sťažovateľ zhrnul, že v jeho prípade nie je o jeho žiadosti z 12. septembra 2023 mestským súdom konané a rozhodované v súlade s § 2 ods. 6 Trestného poriadku a čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru, a to za súčasnej „*absolútnej nečinnosti vo vyšetrovaní*“ v jeho trestnej veci zo strany orgánov činných v trestnom konaní.

17. V doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľ tvrdí, že mestský súd napokon o jeho žiadosti z 12. septembra 2023 rozhodol uznesením č. k. 45Tp/2/2023 z 12. októbra 2023, a to tak, že ju zamietol. Mestskému súdu sťažovateľ vytkol, že termín jeho výsluchu sudcu mestského súdu pre prípravné konanie nariadil na 12. október 2023, počas ktorého ale pretrvávala práceneschopnosť

jeho obhajcu, o čom dotknutý sudca mal vedomosť z iného konania, v ktorom mu to bolo oznámené. Žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu tak bola prerokovaná v neprítomnosti obhajcu, a to po takmer jednom mesiaci od jej podania, čím „vyvolal úplne zbytočné prietahy v konaní o väzbe“.

18. Sťažovateľ zopakoval argumentáciu, že v jeho väzobnej trestnej veci naďalej dochádza k nečinnosti orgánov činných v trestnom konaní a nevykonávajú sa žiadne úkony smerujúce k skončeniu vyšetrovania. Pre prietahy vo vyšetrovaní (ale aj z dôvodu ponúknutia peňažnej záruky ako náhrady za väzbu) podal sťažovateľ 9. októbra 2023 ďalšiu žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu.

19. Ústavnú sťažnosť sťažovateľ jej doplnením rozšíril aj o námietku porušenia jeho základných práv krajským súdom, pretože podľa jeho názoru sa aj tento súd od 13. októbra 2023 „podieľa“ na ich porušovaní. Uznesením č. k. 7Tpo/55/2023 z 18. októbra 2023 podľa jeho presvedčenia krajský súd rozhodol o zamietnutí sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu z 12. októbra 2023 spôsobom nezlučiteľným s namietanými právami. Slovom sťažovateľa krajský súd o riadnom opravnom prostriedku rozhodol paradoxne 18. októbra 2023, keď došlo k doručeniu písomného odôvodnenia sťažnosti mestskému súdu, t. j. v prvý deň po ukončení práceneschopnosti obhajcu sťažovateľa. Rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej pôvodne mestský súd odmietol konať, pri nečinnosti orgánov činných v trestnom konaní od 16. augusta 2023, a to počas práceneschopnosti obhajcu od 9. októbra 2023 do 17. októbra 2023, hraničí podľa názoru sťažovateľa s *denegatio iustitiae*, pretože sa tak udialo nie nestranne a nie nezaujato, ale za úplného porušenia práva na obhajobu s porušením práva na osobnú slobodu.

20. Sťažovateľ uviedol, že konajúce všeobecné súdy nemôžu systematicky prehliadať a ignorovať nevykonávanie vyšetrovania v jeho väzobne vedenej trestnej veci, keď zostáva nesporným, že od 16. augusta 2023 od 19. októbra 2023 nebol zo strany vyšetrovateľa vykonaný jediný výsluch a vyšetrovanie je pomalé.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

21. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 45Tp/2/2023 a jeho výzvou č. k. K2-45Tp 2/2023 z 22. septembra 2023, ku ktorému malo dôjsť tým, že mestský súd odmietol konať o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu podľa § 79 ods. 3 poslednej vety Trestného poriadku napriek tomu, že išlo o žiadosť s uvedením nových dôvodov.

22. Ústavný súd v prerokúvanej veci považoval za podstatné a rozhodujúce z hľadiska ďalšieho posudzovania opodstatnenosti ústavnej sťažnosti tie skutočnosti, ktoré sťažovateľ oznámil práve v doplnení ústavnej sťažnosti, a to že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 12. septembra 2023 mestský súd napokon konal a rozhodol. Za takejto situácie zanikla opodstatnenosť kľúčovej námietky, pre ktorú sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd svojou ústavnou sťažnosťou, t. j. napadnuté upovedomenie (výzva) z 22. septembra 2023 stratilo svoje právne účinky.

23. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že v rozpore s tvrdením sťažovateľa zistil, že krajský súd uznesením č. k. 7Tpo/55/2023-234 z 18. októbra napadnuté prvostupňové rozhodnutie z 12. októbra 2023 zrušil podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku z dôvodu, že výsluch sťažovateľa bol mestským súdom napriek jeho nesúhlasu vykonaný v neprítomnosti obhajcu. Krajský súd následne vec vrátil mestskému súdu, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Uznesením č. k. 45T/2/2023 z 26. októbra 2023 mestský súd žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 12. septembra 2023 vyhovel a väzbu nahradil písomným sľubom sťažovateľa a dohľadom probačného a mediačného úradníka za súčasného uloženia konkretizovaných obmedzení. Označené rozhodnutie napadol príslušný prokurátor riadnym opravným prostriedkom, o ktorom bude konať a rozhodovať nadriadený súd.

24. Vzhľadom na uvedené došlo k tomu, že prípadné rozhodnutie ústavného súdu o namietanom upovedomení mestského súdu z 22. septembra 2023 vo vzťahu k základnému právu sťažovateľa na osobnú slobodu (čl. 17 ústavy) a právu na slobodu a bezpečnosť (čl. 5 dohovoru) už nijako nemôže vylepšiť jeho právnu pozíciu.

25. Námietka porušenia namietaných práv sťažovateľa mestským súdom sa tak posunula výlučne do akademickej roviny. V takýchto prípadoch sa teória i prax ústavných súdov vyhranene prikláňajú k odmietnutiu v takejto veci rozhodovať (pozri napr. IV. ÚS 242/08, III. ÚS 875/2016, I. ÚS 174/2019, I. ÚS 347/2019, ako aj uznesenie Ústavného súdu Českej republiky č. k. IV. ÚS 122/99 z 8. septembra 1999 publikované v Sbírcе nálezu a usnesení Ústavního soudu, zväzok č. 15, uznesenie č. 56, s. 315 a nasl.), pretože chýba možnosť bezprostredného a trvajúceho zásahu, ktorý by mohol mať vplyv na pozíciu sťažovateľa. Ak je totiž sťažovateľom namietaný zásah do jeho základných práv alebo slobôd, potom musí byť tento zásah výrokom meritórneho rozhodnutia ústavného súdu odstrániteľný.

26. Poukazujúc na svoju judikatúru (pozri napr. sp. zn. IV. ÚS 242/08, II. ÚS 216/2017, I. ÚS 142/2019, I. ÚS 347/2019, I. ÚS 404/2019), ústavný súd v takom prípade považuje ústavnú sťažnosť za zjavne neopodstatnenú, pretože v danej veci eventuálne vyhovenie návrhu by v súčasnosti nemalo vo vzťahu k namietanému konaniu žiadnu relevanciu. Vzniknutá situácia je v teórii a praxi ústavného súdnictva označovaná výrazom „*mootness*“ (pozri Barron, J., Dienes, C. Constitutional Law. 4. vyd., St. Paul 1995, s. 83 – 85) alebo ako nedostatok podmienky bezprostredného a trvajúceho zásahu (napr. v praxi Spolkového ústavného súdu SRN „*unmittelbare und gegenwärtige Betroffenheit*“; k tomu napr. Schlaich, K., Das Bundesverfassungsgericht. 3. vyd., München 1994, s. 142 –150), t. j. stav, keď už „spor“ skončil alebo bol vyriešený inak (v danej veci rozhodnutím o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu), a so zreteľom na princíp minimalizácie zásahov do právoplatne skončených konaní a hospodárnosť konania už nemá ďalší zmysel v konaní v danej veci pokračovať.

27. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

28. Vo vzťahu k podaniu sťažovateľa doručenému ústavnému súdu 19. októbra 2023, ktorým doplnil ústavnú sťažnosť o námietku porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru aj postupom krajského súdu v konaní

vedenom pod sp. zn. 7Tpo/55/2023 a jeho rozhodnutím z 18. októbra 2023 (vzhľadom na skutočnosť, že ho požaduje zrušiť), ako aj o prípadnú námietku o neprípustnom zásahu do jeho práva na urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode postupom mestského súdu v predmetnej trestnej veci, je potrebné uviesť, že ide o rozšírenie ústavnej sťažnosti, ktoré nie je prípustné vzhľadom na okolnosť, že tieto „novo“ namietané skutočnosti evidentne nastali až po podaní ústavnej sťažnosti 28. septembra 2023, ku ktorým logicky pôvodná ústavná sťažnosť nemohla a ani nesmerovala. Nejde teda v tomto prípade o prijateľné doplnenie dôvodov ústavnej sťažnosti na podporu už uplatnenej argumentácie, resp. sťažovateľom už definovaného návrhu na rozhodnutie, ale o nový návrh (s novým petitom), ktorý nebolo možné v aktuálnom konaní (o pôvodnej ústavnej sťažnosti) akceptovať. Pre posúdenie „doplnených“ námietok tak bolo namieste, aby sa sťažovateľ na ústavný súd obrátil s novou ústavnou sťažnosťou.

29. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd, uvedomujúc si riziko zmeškania zákonnej lehoty na podanie novej riadnej ústavnej sťažnosti (§ 124 zákona o ústavnom súde) a v snahe reálne neodoprieť sťažovateľovi ním požadovanú ústavnú ochranu jeho základných práv, zaevidoval jeho „Doplnenie podania – ústavnej sťažnosti“ doručené ústavnému súdu 19. októbra 2023 ako nový návrh, čím sa mu otvoril priestor na jeho precizovanie.

30. Len pre ozrejmienie ústavný súd k namietanému porušeniu práva na urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode mestským súdom uvádza, že v čase podania ústavnej sťažnosti konanie pred týmto súdom trvalo 8 dní, a to od 20. septembra 2023, keď mu bola žiadosť sťažovateľa z 12. septembra 2023 predložená príslušnou okresnou prokuratúrou na rozhodnutie, do 28. septembra 2023, keď bola ústavná sťažnosť podaná ústavnému súdu. Do podania doplnenia ústavnej sťažnosti 19. októbra 2023 konanie pred mestským súdom trvalo 22 dní, keďže o žiadosti rozhodol 12. októbra 2023. Následne mestský súd v tejto veci konal od 20. októbra 2023 (dátum doručenia rozhodnutia krajského súdu mestskému súdu) a rozhodol 26. októbra 2023, pričom stále nie je zrejmé, kedy dôjde k právoplatnému skončeniu dotknutého konania. Aj z tohto dôvodu, t. j. nemožnosti ustálenia celkovej dĺžky trvania konania v tomto momente, je zrejmé, že pre celkové zhodnotenie prípadného neprípustného zásahu do označeného práva sťažovateľa a pre zohľadnenie všetkých okolností danej veci je nevyhnutné o tejto otázke konať a rozhodnúť až po právoplatnom skončení napadnutého konania o osobnej slobode sťažovateľa.

31. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu